

Performance Text

S*intang Dalisay*, as reproduced below, is the performance text written by Ricardo Abad and Guelan Luarca for particular performance runs in Belarus, Eastern Europe, and around Asia, in Taipei, Hanoi, Sabah, and Penang. It is based on the *awit*, or metrical romance, by G. D. Roke, *Ang Sintang Dalisay ni Julieta at Romeo*, and the Filipino translation of Shakespeare's *The Tragedy of Romeo and Juliet* by Rolando Tinio, *Ang Trahedya ni Romeo at Julieta*.

Ang Sintang Dalisay ni Julieta at Romeo by Roke was a popular Tagalog *awit* in 1901. It loosely follows the plot of Shakespeare's play, although Judy Celine Ick observes that, in this *awit*, a "significant portion of the text takes the form of moralizings on the evils of violence or philosophizing about the nature and power of love. What in Shakespeare's play is a relatively simple street brawl that begins the play, for instance, is in this version a close to twenty page battle."¹

Tinio, in *Ang Trahedya ni Romeo at Julieta*, follows more faithfully Shakespeare's play, but even here he takes liberties in changing particular lines to capture Shakespeare's intentions rather than the literal translations of each phrase. An example of these translations is demonstrated by Jonathan Chua in his introduction to the 2015 edition of Tinio's book. Chua lauds the translations, claiming that Tinio has made Shakespeare better understandable to Filipinos without having to resort to footnotes regarding every other phrase.²

1 Judy Celine Ick, "Unknown Accents, Unborn States," in "REWOR(L)DINGS: Contestations and Reconfigurations in the Literatures and Cultures of the Asia Pacific Region," special issue, *A Journal of English Studies and Comparative Literature* (2015): 295, <https://www.journals.upd.edu.ph/index.php/jescl/article/view/4784/4317>.

2 Jonathan Chua, "Introduksiyon," in *Ang Trahedya ni Romeo at Julieta*, by Rolando Tinio (Pasig: Anvil, 2015), xiii.

In the preface of this issue, Abad describes the act of writing the performance text as the “intertexting” of Roke and Shakespeare in translation: “Roke gave us the poetry; Shakespeare in translation [particularly by Tinio] gave us dramatic structure.” In addition, the text and its performance draw from Muslim culture, making use of the *igal* dance tradition of the Sama Bajau and *kulintang* music. In this performance text—Romeo is Rashiddin, Juliet is Jamila, the Montagues are from the Mustapha clan, and the Capulets from the Kalimuddin. Many scenes from Shakespeare’s play are recognizable here: a street brawl between the clans stopped by the Lakambini ng Semporna (the Lady of Verona), the pining for Rosmawatti (Rosaline) replaced by a pining for Jamila when Rashiddin sees her at a celebration, the declarations of love at the balcony, the marriage performed by an Imam (an Islamic holy man rather than the Priest), the brawl between the men of two houses (Mercutio and Tybalt as Binatang Mustapha and Binatang Kalimuddin), the exile of Rashiddin, the demands for poison, and the death scene. The play, however, ends not with an exhortation by the Lakambini to the warring clans but by song and prayer led by the Imam. In the play’s final moments, the lovers rise together from their repose in death with wings at their backs to rejoice in heaven.

Sintang Dalisay is reproduced here with the permission of the writers, Guelan Varela-Luarca and Ricardo Abad, who, with Matthew Santamaria, also provide an English translation of this abridged performance text. Emendations to the text have been limited to the accidentals and to format.

BIBLIOGRAPHY

- Chua, Jonathan. “Introduksiyon.” In *Ang Trahedya ni Romeo at Julieta*, by Rolando Tinio, iv–xv. Pasig: Anvil, 2015.
- Ick, Judy Celine. “Unknown Accents, Unborn States,” in “REWOR(L)DINGS: Contestations and Reconfigurations in the Literatures and Cultures of the Asia Pacific Region,” special issue, *A Journal of English Studies and Comparative Literature* (2015): 291–4. <https://www.journals.upd.edu.ph/index.php/jescl/article/view/4784/4317>.

Guelan Varela-Luarca at Ricardo G. Abad

SINTANG DALISAY

Bersiyong pampitong aktor
at tatlong musikero

Halaw sa balangkas nina Ricardo G. Abad at Guelan Varela-Luarca, mula sa awit ni G. D. Roke na *Ang Sintang Dalisay ni Julieta at Romeo* (1901) at ng saling-Filipino ni Rolando S. Tinio ng *The Tragedy of Romeo and Juliet* ni William Shakespeare.

MGA TAUHAN

- RASHIDDIN
- JAMILA
- TAGAPAGSALAYSAY / IMAM / DATU PIAN-DAO
- KORO 1/BADAW1 / MULTO
- KORO 2/GNG. KALIMUDDIN/MANANAYAW
- KORO 3/BINATANG KALIMUDDIN/ MAMBABARANG/MULTO
- KORO 4/LAKAMBINI / DALAGANG KALIMUDDIN / ROSMAWATTI
- MGA MUSIKERO, minsang gaganap bilang mga TAUMBAYAN, MENSAHERO, atbp.

TAGPO

Mangyayari ang dula sa Semporna at Dapitan, dalawang likhang-isip na pamayanang Muslim sa arkipelago ng Sulu. Panahon: sa malayong nakaraan.

I
PAGTAWAG SA
TANGHALAN

*Papasok ang
TAGAPAGSALAYSAY
kasama ang iba pang KORO at
MUSIKERO upang simulan ang
dula. Napakarituwalistiko; ilaw at
anino; hampas at mapipintig na
tunog upang ipahiwatig ang mga
pagbabasag-ulo sa Semporna.*

TAGAPAGSALAYSAY
(Sa saliw ng musika. Pakanta.)

Tagnaan ta, Bismillah!
Ta'y magsimula sa ngalan
ng Maykapaaa-aaa-aaal!

Isalaysaaaaaaaaaay!
Ang kasaysayan ng Sintahang
Dalisaaaaaaaaay!

KORO AT MGA MUSIKERO
(Pakanta.)

Isalysaaaaaaaaay!
Rashiddiiiiiiin!
Jamilaaaaaa!

TAGAPAGSALAYSAY
May dalawang tiyan!

RASHIDDIN AT KORO 1
Mustapha!

JAMILA AT KORO 2
Kalimuddin!

TAGAPAGSALAYSAY

Na di magkahnlog
Ang pag-iibigan,
malinaw na lugod,
Kap'wa nilang anak
nag-alay pag-irog
Doo'y nagsitubo sa
yaman ay tampok.

Ngunit nang dumating,
'pagkat karaniwan,
Tamis, umaasim, ng pag-iibigan.

RASHIDDIN

Patalim!

JAMILA

Galit!

KORO 1 (bilang BADAWI)

Humanda't magbunot
at kitang maglaban!

KORO 3 (bilang TAUPAN)

Pula ng sa ati'y lumampas
ang tunay! Alisto ka,
duwag! (Maglalaban.)

KORO AT MGA MUSIKERO
(bilang TAUMBAYAN)

Pabagsakin ang mga Kalimuddin!
Pabagsakin ang mga Mustapha!

*Titindi ang labanan, at
paglalahukan ng lahat.
Biglang lilitaw ang KORO
4 bilang LAKAMBINI.*

BADAWI AT TAUPAN
Ang Lakambini ng Semporna!

KORO 4 (bilang LAKAMBINI)
Mustapha! Kalimuddin!
Patalim sa lupa'y itapon!

Ang nasa kaluban,
dapat nang inamag,
Nabunot nang sumpang
dugo ay magkalat.
Ngunit siya ninyong
kamaliang hangad
Sa kamukhang lahi ng
angkan, isalag.

Magsihimpil!
Sa sumuway: Kamatayaaaaaan!

*Lalabas ang LAKAMBINI.
Huhupa ang kapuwa panig, ngunit
maiwan sina RASHIDDIN
at JAMILA, nahuhumaling sa
dikit ng isa't isa. Magpapatuloy
ang TAGAPAGSALAYSAY.*

TAGAPAGSALAYSAY
(Uulitin ang linya.)

Ang pag-iibigan,
malinaw na lugod,
Kap'wa nilang anak
nag-alay pag-irog
Doo'y nagsitubo sa
yaman ay tampok.

*Gagawin nina RASHIDDIN
at JAMILA ang sayaw ng*

*pagpapatiwakal, at magwawakas
kay JAMILA na lumalabas
o kaya'y dinadala palabas
ng MGA KORO. Haharap
ang TAGAPAGSALAYSAY
sa mga manonood.*

Ang abang landasin ng
sintahang natakda sa hukay
At ang pananaig ng poot
ng mga magulang
Na napawi lamang nang
magbuwis sila ng buhay,
Ang paksa ng higit isang
oras natin sa panooran!

Ang tagpo, ang bayan
ng Semporna?
Alhumdullilah!

KORO AT MGA MUSIKERO
Allahu akbar!

II PAGHIHINAGPIS NI RASHIDDIN

*Kakapal ang himig ng kulintangan,
musikang nagdiriwang. Papasok
mulí ang KORO 4 bilang si
ROSMAWATTI, na gumigiling-
giling wari'y nang-aakit.
Hinahabol siya ni RASHIDDIN.
Sila'y maghahabulan, panay
pagsenyas ng pagdusta si
ROSMAWATTI sa pagsuyo ni*

*RASHIDDIN. Papasok pagkuwan
ang KORO 1 bilang BADAWI,
pinagtatawanan si RASHIDDIN
kasama ng MGA MUSIKERO.*

RASHIDDIN (Malungkot.)
Ay, Rosmawatti!

**BADAWI AT MGA
MUSIKERO**
(Pakutyang ginagaya si RASHIDDIN.)
Ay, Rosmawatti! Ha, ha, ha!

BADAWI
E ano kaya'ng sanhi ng
kalungkutan ni Rashiddin?

MGA MUSIKERO
Pag-ibig!

BADAWI
Naku! Walang—

**BADAWI AT MGA
MUSIKERO**
Maibig! Ha, ha, ha!

RASHIDDIN
Walang pag-ibig yaong naiibigan!

**BADAWI AT MGA
MUSIKERO**
(Kinukutya ang pagdaramdam ni
RASHIDDIN.)
Ooo!

RASHIDDIN
Kailanma't idaing dalita't himutok
Ng pusong may-tiis ng
sintang tunod,
Siya pa ri'y walang

ibang sinasagot
Kundi katimpian at
mahapding kilos!

**BADAWI AT MGA
MUSIKERO**
Aruuuuy! Ha, ha!

BADAWI
Rashiddin, limutin mo na!

RASHIDDIN
Ay, paanong makakalimutang
mag-isip?

BADAWI
Bayaang gumala ang
iyong mga mata!

*Babaling si BADAWI sa MGA
MUSIKERO upang humingi
ng suporta para papuntahin
si RASHIDDIN sa piging.*

BADAWI
Mga kaibigan! (Makikinig ang
lahat.) Dili n'yo ba alam,
nagkataon ngani, sa
araw ng antak
sa kay Kalimudding
palasyo'y may gayak
piging na ugaling kulang
sa magdamag! (Masasabik ang
KORO at MGA MUSIKERO.)

Sayawang malaki ang
puyatang tatag
at may balatkayong

sari-saring bikas!
(Kay RASHIDDIN.) Rashiddin!
Samo ko, pumunta ka—
Tunghayan ang ibang marikit.

**BADAWI AT MGA
MUSIKERO**
Punta na! Punta na!

RASHIDDIN (Pagkatapos mag-isip.)
Ganyan ang paraan
Upang lalong maalala ng
pambihira niyang ganda.

BADAWI
Dadalo si Rosmawatti . . .

*Gagayahin ni BADAWI ang
pagsasayaw ni ROSMAWATTI.
Una'y hindi mamaminsin
si RASHIDDIN, ngunit
paglao'y mapapapayag at
makikitawa na rin.*

RASHIDDIN
O s'ya, s'ya! Sasama ako,
wala mang makitang iba
Kundi ang sukdol-ganda
ng dating sinta . . . Ay,
Rosmawatti! (Lalabas.)

BADAWI (Sa MGA MUSIKERO.)
Rosmawatti! Pffft!

III PAMAMANHIKAN NI DATU PIAN-DAO

Papasok ang
TAGAPAGSALAYSAY.

TAGAPAGSALAYSAY
Sa Lakambalay ng
Angkang Kalimuddin!

*Magpapalit siya ng damit bilang
si DATU PIAN-DAO, at si
KORO 1 ay magbibihis din bilang
ALALAY, na papayungan siya
saan man siya pumunta. Mag-
aabang sila sa isang banda.*

KORO 2
(bilang GNG. KALIMUDDIN. Maglalakad-
lakad sa entablado, hinahanap si JAMILA.)
Jamilaaaa! Jamilaaaaa!

KORO 4
(bilang DALAGANG KALIMUDDIN)
Jamilaaaa! Jamilaaaaa!

GNG. KALIMUDDIN (Sa KORO.)
Nasaan si Jamila?

DALAGANG KALIMUDDIN
Jamilaaaa! Jamilaaaa! (Mahahanap si
JAMILA kasama ng MGA MUSIKERO.)
Ay, tuhan ku! Jamila, tawag ka!

GNG. KALIMUDDIN
Jamilaaaaaa!

*Aalis si JAMILA sa lugar
ng MGA MUSIKERO at
lalapit sa kanyang ina.*

Turan mo, Jamila,
Di pa kaya sungaw sa buko
mong loob ang pag-aasawa?

*Gulilat si JAMILA, pati ang ibang
KORO at MGA MUSIKERO.*

JAMILA

Pag-aasawa?

KORO AT MGA MUSIKERO
Pag-aasawa?

GNG. KALIMUDDIN
Hinihingi ng magiting
na Datu Pian-dao
Ang iyong kamay. Ikaw
ang napipisil niya.

JAMILA

Datu Pian-dao?

KORO AT MGA MUSIKERO
Datu Pian-dao?

*Papasok ang
TAGAPAGSALAYSAY bilang si
DATU PIAN-DAO, may dalang
napakaraming mga bulaklak.*

GNG. KALIMUDDIN
Datu Pian-dao! (Yuyukod
siya sa DATU.)

DALAGANG KALIMUDDIN
(Kay JAMILA.)

Isang maharlika, binibini
Para siyang bulaklak—
naku, totoong bulaklak!

*Iiling si JAMILA, wari'y hindi
natutuwa. Pagkuwan kakandi-
kandirit si DATU PIAN-DAO
papunta sa kanya, mag-aabot ng
bulaklak. Tatanggapin ni Jamila
ang bulaklak bilang pakitang-tao.*

GNG. KALIMUDDIN
(Kay DATU PIAN-DAO.)

Ngayong gabi, maghahandog ako
Ng isang kinaugalian
nang pagpipistahan
Kausapin siya, kapag pinili ka
sa maraming manunuyo,
Ayon ako nang walang
pagbabantulot.

*Yuyukod sila nang maseremonya
sa isa't isa, pagkuwa'y kakandirit
ang DATU patungo kay JAMILA,
at hahagkan ito sa kanyang kamay.*

GNG. KALIMUDDIN
(Pagpapatuloy.)

Tara na, Jamila!

**IV
PAGSASAYAW NG
MGA BITUIN**

Papasok ang buong KORO at maghahanda sa piging; magsusuot sila ng maskara. Papasok si RASHIDDIN, at itutulak ni BADAWI sa gitna ng sayawan. Makakaparis niya ang KORO 4 bilang si ROSMAWATTI, ngunit muli siyang ipagtatabuyan nito. Itutulak niya si RASHIDDIN, na mahuhulog sa may paanan ni JAMILA. Magkakatinginan sila, magkakahulugan ng loob sa isa't isa. Malapit na silang maghalikan hanggang may MUSIKERONG hahampas nang malakas sa isang gong.

GNG. KALIMUDDIN
Simulan ang Sayaw
ng mga Bituin!

*Magdiriwang ang KORO,
at magsisimula ang sayaw.
Aagawin ni DATU PIAN-DAO
ang kamay ni JAMILA, habang
si RASHIDDIN mapipilitang
makaparis si ROSMAWATTI.
Magbabago ang musika at
magpapalitan ng kapares.
Magtatakbuhan sina JAMILA*

*at RASHIDDIN sa isa't isa.
Lalamlam ang tugtugin.
Mabibigyan ng pagkakataon ang
magkasing na lasapin ang isang
lingid na pagkakataon habang
maglalaho ang buong Semporna sa
kinang at tanglaw ng kalangitan.
Magpapatuloy ang sayaw. Natapos
ang sayaw. Humiwalay sina
RASHIDDIN at JAMILA sa iba.*

JAMILA
Ginoo, mapalad ang oras,
Pagkalapit nati't kamay,
nagkahawak

RASHIDDIN
O tala ng dikit!
Sadyang minarapat
sa iyo'y malapit.

JAMILA
Oo at sapagkat
Kamay kong kaliwa sa
sandaling oras,
Papag-iinitin ng iyong paghawak
Sa busal ng gabing
lamig, kumakalat.

*Subok na hahalikan ni
RASHIDDIN si JAMILA.
Mauudlot. Papasok sina GNG.
KALIMUDDIN at TAUPAN.*

GNG. KALIMUDDIN
Jamila!

*Yuyukod si JAMILA sa
kanyang ina. Si KORO 3, bilang
TAUPAN, ay palabas na rin
pero hihinto nang malasin niya
si RASHIDDIN. Lalapit siya.*

TAUPAN

Rashiddin Mustapha! (Katahimikan.)
Namukhaan kita.
Sa susunod, hindi na
kita patatawarin.

*Titigil si JAMILA sa paglabas.
Haharap sa mga manonood.*

JAMILA (Pabulong.)
Mustapha?

*Lalapit si JAMILA kay
RASHIDDIN ngunit haharangin
siya ni TAUPAN at uutusan siyang
lumabas. Susundin ni JAMILA. Si
TAUPAN, titingin nang matalas
kay RASHIDDIN at bibigyan siya
ng isang kilos-pagbabanta bago
lumabas ng tanghalan. Maiiwang
mag-isa si RASHIDDIN.*

RASHIDDIN

Aaaaaaaaaaaaaaaaaay!
Kapalaran! Hawak ng
kaaway ang aking buhay!

Mula ngayo'y sa iyo
sumpa ko't asahan
Sa mahal mong yapak,
dapa ako't laan,

Utos mo ay batas,
tupdin ko't igalang,
At ako ang lihim ng
iyong kariktan!

Jamilaaaaaaaaa!

V

PAGDIDIGAHAN
SA DUNGAWAN

*Lilipas ang panahon habang
sinusubukan ni RASHIDDIN
na akyatin ang mga pader ng
lakambalay ng mga Kalimuddin,
na ipapahiwatig ng tatlong
banig sa entablado. Papasok
ang KORO 1, 2, 3, at 4 at uupo
habang ipinapaalam sa manonood
ang paglipas ng panahon.
Susunod si RASHIDDIN at
ipapakita sa sayaw ang hirap
ng pagsusuyo kay JAMILA.*

KORO 1

Madaling araw!
Ano pa't sa tabing ng
gabi, pagsikat
Ng masayang araw ang
unang banaag,
Sing-ibig, tindig na't
nasungaw sa malas
Kahit sumandaling
humimlay magdamag.

KORO 2

Umaga!
'Pagkat magkalapit,
bahay na tahanan,
Sinta'y alaga na sa mata
man lamang.
Ito nga ang aliw, di
dapat pagtakhan
Sa nagkakaisa ng sa puso't isipan.

KORO 3

Hapon!
Sa pagayong anyo, oras, lumilipas
At walang bahala sa
iba pang sukat,
Siya rin at siya'ng araw-araw agap,
Palibhasa'y pita ng
pagsintang lapat.

KORO 4

Takipsilim!
Rashiddi'y nar'o'n na
at paligid-ligid,
Tapat ng tahanan ni
Jamilang ibig.

KORO 1

Gabi!
Sa linaon nito sa gabing
maningning,
Liwanag ng buwan,
pinilakan man din,
Rashiddi'y nangahas
pumasok sa hardin,
Paris din ng dating
panganib, di-pansin.

Pagkuwan, makikita si JAMILA

*mula sa dungawan. Masisilayan
sa anino ng gabi si RASHIDDIN.*

JAMILA

Rashiddin! Bakit,
Dito, iisa ka sa gabing tahimik?

RASHIDDIN

'Pagkat inihatid ng di-
makatangging sinta't pag-ibig.

JAMILA

Rashiddin! Rashiddin!
Bakit di iningatan,
buhay na sigalot
Kung balak tamuhin ang aking
pag-irog?

RASHIDDIN

Huwag ipanganib
Kanitang magulang
ng pagkakaalit,
Kung ito'y liyab man,
ang sinta ta'y tubig,
Magiging pamatay ng
silakbong bangis.

GNG. KALIMUDDIN

(Mula sa loob ng bahay.)

Jamila!

JAMILA

Paalam. Hanggang sa muli.

RASHIDDIN

O Jamila! Nasaan ang habag
Sa giliw mong abang
dito'y nangangatag?
Di mo man alam,

May iba pang lunas na
dapat pakamtan.

JAMILA

O Rashiddin!
Pag-ibig sa iyo'y pag-
ibig ng anghel
Sa kaniya'y lumikhang,
walang makahambing.
Sa iyo ang tulot kong sa
bintana'y manhik,

Lagi ng paggiliw sa akin ma'y isip,
Ngunit n'yaring puri
ay minamatamis,
Bangkay kung lumampas
sa hinahong guhit.

At yamang sa gayo'y
munting kumulimlim,
Sikat ng sintahang laong
maluningning
Mula ngayon, ang iyong
buhay sa hilahil,
Ilayo't ang dating parito'y limutin.

*Ipipinid na ni JAMILA ang
bintana, ngunit aabutin ni
RASHIDDIN ang kanyang kamay,
akmang siya'y pinipigilang umalis.*

RASHIDDIN

O Jamilang sinta ng pagliyang,
Layo sa gunita, puso
mo'y sumugat.
Ngunit sa puri mo, kung
yao'y kamandag,

Antay ko ang iyong
parusa o tawad.

Dusa mo'y dusa kong sa
dusa ko'y sakdal,
Palibhasa, ikaw ang tali ng buhay.
Tuwa mo ay tuwa ko,
pa'nong di-ilagan
Ang ikalumbay mo,
kahit sagi lamang?

Ay hirap aba ko! Kung
iyong patulan
Ang sapantaha mong di
ko gunam-gunam,
Anhin pa ang buhay
sa lupang ibabaw
Kung ikaw, di akin;
ako'y kalabisan.

JAMILA

O Rashiddin!
Puso ko ay iyo, at di-maaagaw
Ng iba pa't sinong sa
kanya hihirang,
'Pagkat ang pagsintang
tunay, isa lamang.

Kaya kung di iyo, tungkol
nang libingan.
Kung inip ka'y sundin
At ngayo'y tulot ko ang
sa pusong hiling,
Palad ko't palad mo'y sa
altar daupin. (Hinto.)

RASHIDDIN

Kung gayon, ganapin bukas din.

GNG. KALIMUDDIN
(Mula sa loob ng bahay.)

Jamila!

JAMILA
Kung makipag-isang
dibdib ang iyong balak
Iaalay ko lahat ng
aking kayamanan
At susundan kang panginoon
sa buong sanlibutan
Bukas, ganapin natin bukas.

GNG. KALIMUDDIN
Jamila!

*Papasok na si JAMILA sa
loob, at pavanaog na si
RASHIDDIN mula sa bintana
nang bigla siyang bumalik.*

JAMILA
Rashiddin!

RASHIDDIN
Mahal ko?

JAMILA
Nalimutan ko na kung
bakit kita tinawag.

RASHIDDIN
Bayaan ako rito habang
ginugunita mo.

JAMILA
Lalo kong lilimutin. (Hinto.)
Kaya paalam, paalam.

*Tuluyan nang pagpasok sa
loob at ipipinid ang bintana.*

RASHIDDIN
“Lalo kong lilimutin . . .”
Ahaaay!!!

*Mapapasayaw si RASHIDDIN
sa lubhang katuwaan, habang
magsisimula ang kasunod
na tagpo—lalabas ang
dalawang KORO at maiiwan
ang TAGAPAGSALAYSAY
na gaganap bilang IMAM.*

VI
ANG PAG-IISANG
DIBDIB NINA
RASHIDDIN
AT JAMILA

*Madaling-araw, kinakanta ng
IMAM ang kanyang dalanging
pang-umaga. Papasok si
RASHIDDIN, at aabalihin ang
IMAM sa kanyang rituwal.*

RASHIDDIN
Magandang umaga, Imam!

IMAM
Kay aging tinig at kay tamis
ng bati! (Makikita si RASHIDDIN.)
Ni hindi pa sumasayad sa
higaan ang likod ni Rashiddin.

RASHIDDIN

Iyan ang totoo! Kay tamis ng
aking naranasan!

IMAM (Gulat.)

Ni ampun ka ni Tuhan! Kapiling
ba si Rosmawatti?

RASHIDDIN

Rosmawati!? Pfff!
Nakalimutan ko na'ng
pangalang iyon.
Alaming nauukol ang pag-ibig ko
Sa marikit na anak na dalaga
ng mayamang si Kalimuddin!

IMAM

Kalimuddin? *Tuhan ku!*

RASHIDDIN

Ang inuukol ko sa kanya,
inuukol din sa akin
Kaya't pinakikiusap ko
Na pumayag kayong ikasal
kami ngayon mismo—

IMAM

Anong pagbabago ito?
Ang daming asin ang umagos sa
iyong pisngi para kay Rosmawatti!
Umaalingawngaw pa rin
sa aking taynga ang pag-
uungol mo at daing noon.
At nagbago ka ba?

RASHIDDIN

Huwag akong kagalitan.
Ang iniibig ngayon,
Tumutugon sa bawat

sakdal ng puso.

Hindi katulad niyong una.

—Rosmawatti—pfffsh!

(Mapapatahimik bigla ang IMAM.) Imam?

IMAM (Sa kanyang sarili halos.)

Sa bala-balaking usapang mairog,
Hindi nawawala't
laging nakaungos
Ang paraang sukat na malalambot
Sa kanilang kapuwa
magulang na loob.
Rashiddin! Tara!

*Papasok si JAMILA. Tatakbo si
RASHIDDIN kay JAMILA upang
halikan siya at tatakbo palayo si
JAMILA. Maghahabulan. Aawatin
sila ng IMAM at dadalhin ang
dalawa sa moske. Doon, kakanta
ang IMAM habang ikinakasal sila.*

IMAM (Kakantahin habang ikinakasal
sina RASHIDDIN at JAMILA.)

*Hunna libasun lakum wa
Untum libasun lahun na
Damit mo ang iyong asawa
Ikaw nama'y damit din niya . . .*

*Pagkatapos ng kasal, lalabas sina
RASHIDDIN at JAMILA. Sariling
aayusin ang damit pang-IMAM
ng TAGAPAGSALAYSAY at
haharap sa mga manonood.*

TAGAPAGSALAYSAY

Gaya ng sinapit,
dalawang simplad:

Nang anyong ang tuwa
sa puso'y mag-ugat,
Ang lason sa buhay,
sunod na lumagak
Sa busal at hanggang, sa
sidhi nautas. (Lalabas.)

INTERLUDYO

*Sa puntong ito, papasok
si BADAWI at ang MGA
MUSIKERO, nag-iingay at
kumakanta ng isang awit
na may patama sa mga
Kalimuddin. Kasama sa kanta
ang mga insulto sa angkan ng
mga Kalimuddin, lalong-lalo
na kay TAUPAN. Papasok si
TAUPAN. Maririnig niya ang
patama sa kanya. Magagalit.*

VII PAGTATAPON KAY RASHIDDIN

*Papasok si TAUPAN
at magbubunot ng kris.
Mapapatahimik ang MGA
MUSIKERO, tensiyonado.
Magbubunot na rin si BADAWI.*

TAUPAN

Badawi!
Ngayon ay batid kong

mahal mong sundang,
Pumatol sa dukha'y
nauukol lamang,
Humanda't magbunot
at kitang maglaban
Pula ng sa ati'y lumampas
ang tunay.

BADAWI (Marahan.)

Sa sapantahan mo,
ito ang dahilan,
Kaya ang patalim
muling ikaluban,
At ako'y tulongan, payapa'y ibigay
Sa nangadidimlan sa
udyok ng away.

TAUPAN

Nakahugot na, kapayapaan
pa'ng salita?
Galit ako sa salitang iyon, gaya
ng galit ko sa impyerno,
Sa lahat ng Mustapha, at sa'yo—
Alisto ka, duwag!

*Maglalaban sila. Papasok si
RASHIDDIN; makikita'ng
pagbabasag-ulo.*

RASHIDDIN

Magtigil kayo! Ipinagbabawal ng
Lakambini ang ganitong gulo!

*Magpapatuloy ang away.
Mamamagitan si RASHIDDIN.
Nakaumang ang mga ginoo nang
nakaharang si RASHIDDIN.*

*Hahagibis si BADAWI. Pipigilan
siya ni RASHIDDIN. Masasaksak
ni TAUPAN si BADAWI.
Katahimikan. Susuray pababa
ng entablado si BADAWI,
nakakunyapit sa kanyang sugat.
Lalapitan siya ni RASHIDDIN.*

B A D A W I

Ano bang pagbibigay
at pagpaparaya!
Ginawa mo 'kong pakain
ng mga bulate.

*Mamamatay si BADAWI.
Nananaghoy, daramputin ni
RASHIDDIN ang kanyang patalim
saka dadaluhong kay TAUPAN.*

R A S H I D D I N

Tampalasaaaaaaaaaan!

*Maglalaban sila. Sa wakas,
mauutas ni RASHIDDIN
si TAUPAN. Tatakas na
sana si RASHIDDIN, ngunit
mahaharangan ang kanyang daan
ng pagdating ng LAKAMBINI,
kasunod ni GNG. KALIMUDDIN.
Tumataghoy na hahagkan ng
ginang ang bangkay ni TAUPAN.*

L A K A M B I N I

Nahan ang pasimuno
ng away na ito?

R A S H I D D I N

Bunyong Lakan, nariyan
ang ginoong inutas ko
'Pagkat inutas niya ang
kamag-anak ko.

G N G . K A L I M U D D I N

Humihingi kami, Lakan,
ng katarungan.
Pinaslang ni Rashiddin ang aking
pinsan. Bawian siya ng buhay!

R A S H I D D I N

Binawi ko lamang ang dapat
bawiin ng batas! (Ingay sa bawat panig.)

L A K A M B I N I

KATAHIMIKAAAAAAN!
Rashiddin, dahil sa iyong ginawa,
Agad-agad ka naming
itinatapon ngayon sa Dapitan.
(Luluhod si RASHIDDIN.)
Huwag nang manikluhod; lumayo
ka sa Semporna, Rashiddin.
Kapag nahuli ka rito,
ikaw ang mauutas!

*Magsisilabasan ang lahat liban
kay RASHIDDIN. Papasok si
JAMILA mula sa ibang dako ng
tanghalan. Hindi sila magkikita ni
RASHIDDIN. Magkakalapit sila
wari'y iniisip nila ang isa't isa.*

J A M I L A (Kumakanta.)

Kamay ni Rashiddin,
pumaslang . . .

KORO AT MGA MUSIKERO
(Kumakanta.)
Kaparusahaaaaan!

RASHIDDIN (Kumakanta.)
Pagtatapoooooon!

JAMILA (Kumakanta.)
Pagtatapoooooon!

KORO AT MGA MUSIKERO
(Kumakanta.)
Pagtatapon!

*Lalabas sina RASHIDDIN
at JAMILA.*

VIII ANG POOT NI RASHIDDIN

*Sa bahay ng Imam. Papasok ang
IMAM. Susunod si RASHIDDIN.*

RASHIDDIN
Pahirap, hindi habag.
Naririto ang langit
Sa piling ni Jamila. At
bawat aso at pusa,
Kahit munting daga at
sino pang hayop,
Namamahay sa langit,
maa'ri siyang masdan;
Samantalang si Rashiddin,
ipinapatapon kung saan.
Ay, Imam, ang mga isinumpa sa
impyerno'ng bumibigkas niyon!

*Susubukan ni RASHIDDIN
na patayin ang sarili.
Aawatin siya ng IMAM.*

IMAM
Pigilan ang kamay!
Ano? Papatayin ba'ang sarili?
At papatayin ang binibining
nabubuhay sa buhay mo?
Aba'y gumising, tao ka.
Buhay si Jamila
Na ibig mo sanang ikamatay
nang lubus-lubusan.
Mapalad ka. Ang batas na
magpaparusa sana ng kamatayan,
Naging kaibigan sa hatol ng
pagpapatapon lamang.
Ngunit para kang taong
bastos at suplado,
Inaaksaya mo ang
kapalaran mo't pag-ibig.
Papatayin ba ang sarili?
Kunin mo ang sundang.
Mamatay alang-alang kay Jamila.

*Matatanto ni RASHIDDIN
ang kanyang pagkakamali at
hihingi ng patawad sa IMAM.*

RASHIDDIN
Imam, patawad.

IMAM
Puntahan ang iyong mutya.
Akyatin ang kanyang silid.
Paghawain siya,
Ngunit huwag lumampas
sa taning na oras.

*Inaakay ng IMAM, wari'y pupunta
si RASHIDDIN sa bahay ni
JAMILA. Magbibihis ang IMAM
bilang TAGAPAGSALAYSAY.*

IMAM

Bintana'y pagpanhik,
sinisinta'y nagyakap
Kasabay ng luhang sa
mata'y lagaslas,
Napapot ang sulit, halos
mangawasak
Ang kapuwa dibdib sa
lumbay naglapat.

IX

PAGPUPULOT-GATA NI RASHIDDIN AT JAMILA

*Magsasayaw ng pagtatalik sina
RASHIDDIN at JAMILA. Tututok
ang liwanag sa magkasintahan,
habang umaalingawngaw ang mga
panambitan at pagluluksa mula sa
MGA MUSIKERO. Bibigkasin ng
magkasintahan ang mga sumusunod
nang halos pakanta, halos pasalita,
kaugoy ng malungkot na musika.*

JAMILA

Pahirap.

RASHIDDIN

Hindi habag.

JAMILA

Ang langit

RASHIDDIN

Sa piling ni Jamila

JAMILA

Magkikita ba tayong muli?

RASHIDDIN

Walang alinlangan

JAMILA AT RASHIDDIN

Unang gabi't huling
halik, bago lumisan.

*Magpapatuloy ang kanilang sayaw
ng pagsinta. Magdidilim sa huling
gabi ng kanilang pagsasama.*

X

PAGHIMBING NI JAMILA

*Babalik ang liwanag. Magigising si
RASHIDDIN, isusuot ang kanyang
damit, hahagkan ang natutulog na
si JAMILA saka aalis. Magigising
si JAMILA at malalamang
nakaalis na si RASHIDDIN.*

JAMILA

Ay kapalaran, kapalaran!
Kung salawahan ka, ibalik
agad siya sa akin.

*Maluluha si JAMILA. Papasok
si GNG. KALIMUDDIN at ang
DALAGANG KALIMUDDIN.*

GNG. KALIMUDDIN
Maghihiganti tayo. Naku, huwag
kang mag-alala. (Pagkatapos
ng sandaling katahimikan.)
Anak ko, sa darating na Huwebes
Ang marangal at makisig
na binatang maginoo,
si Datu Pian-dao,
Sa pantan ng Imam ay
gagawin kang maligayang
kabiyak ng dibdib.

Magugulilat si JAMILA.

JAMILA
Butihin ina!
Ikakasal ako sa maginoong
hindi pa man nanliligaw?
Kung ikakasal din lang,
buti pang kay Rashiddin
Na iyong kinamumuhian,
huwag lang kay Pian-dao!

GNG. KALIMUDDIN
(Sasampalin si JAMILA.)
Magbigti ka, suwail na haliparot!
Ito'ng sasabihin ko:
Patungo sa pantan ng bahay
ng Imam sa Huwebes,
O huwag na huwag kang
haharap sa akin.
Huwag akong hamunin! (Lalabas.)

JAMILA (Umiiyak.)
Ang wikang magtaksil
sa asawang tunay,
Sa langit at lupa ang
handog ay suklam,
Sa akin ay lasong
walang makabagay,
Labis ikamatay,
salagimsim lamang!

Sa may lingid-lingid,
tanang namamasdan,
Walang tuwa kundi
pulos kapanglawan,
Marahil, wari ko,
sanhing kasalanan,
Sa Imam ikuhang
sangguni ang bagay.

*Magpapalit and eksena sa bahay
ng IMAM. Papasok ang IMAM,
kakausapin siya ni JAMILA.*

JAMILA
Sa bagong hilahil ay
bigyan ng tulong . . .
Ako'y pagkalooban ng
masidhing lason.

IMAM
Kahilingang huli ay mabigat,
Gaya ng may sumpang
sa liko uminlag,
Gayon ma'y bibigyan
ng paraang dapat,
Upang kayo'y ni Rashiddin,
sa sala'y maligtas.

'Pagkat hindi lason,
nasang ipagkaloob,
Sa linaw na sabi, sadyang
pampatulog. (Maglalabas ang IMAM
ng isang botelya ng pampatulog.)
Sinuman sa lupang sanay
na manggamot,
Hindi sasabihing
buhay-makalagot.

*Tatanggapin ni JAMILA ang
botelya. Lalabas ang IMAM,
at iinumina ni JAMILA ang
pampatulog. Makakatulog
nang mahimbing si JAMILA.
Magpapalit ang eksena. Babalik
uli sa silid ni JAMILA. Magpapalit
ang liwanag upang ipakita ang
paglipas ng panahon. Papasok ang
DALAGANG KALIMUDDIN,
aakaling patay na si JAMILA, at
sisigaw ng tulong. Papasok sina
GNG. KALIMUDDIN at PIAN-
DAO, lalapit sila kay JAMILA,
maniniwalang patay na siya at
iiyak sa kalungkutan. Isang martsa
ng patay, habang nananaghoy
ang MGA MUSIKERO at
KORO. Ilalabas si JAMILA.*

DALAGANG KALIMUDDIN
Ah, Jamilaaaaa!
Kahambal-hambal ay nagapos
Hayo't humagulgol
nang kalunos-lunos
Sakit sa pagpanaw

ng anak na irog
Sakit din naman ang
sugat na handog
Ah, Jamilaaaaa!

*Lalabas ang KORO at MGA
MUSIKERO. Papasok ang
MANANAYAW upang kausapin
ang mga manonood.*

XI PAG-UUNSIYAMI SA BALAK NG IMAM

MANANAYAW
(Bilang TAGAPAGSALAYSAY.)

Sa buhay na ito'y
mayro'ng kamalasan
Gaya ng nangyari sa tao ng Imam.
Ang liham ng Imam,
'di na nakaabot,
Nang kanyang utusan,
matigok sa bugbog!

*Isang tagpong walang-salita:
Papasok ang IMAM, uutusan
ang ALALAY na ipadala ang
liham kay RASHIDDIN, at
saka lalabas ng entablado. Sa
kanyang paglalakbay, maaakit ang
ALALAY sa isang MANANAYAW,
itatapon ang sulat, at sasayawin
ang MANANAYAW sa tugtog
ng mga MUSIKERO. Sa
kanilang pagsasayaw, natisod*

*ang MANANAYAW dala-dala
ang ALALAY na bumagsak
sa harap ng nakatihayang
MANANAYAW. Subok na kakalas
ang MANANAYAW sa katawan
ng ALALAY. Makikita ng isang
MUSIKERO ang dalawa, at
sa pag-akalang sinasaktan ng
ALALAY ang MANANAYAW,
agad hinila ng MUSIKERO ang
ALALAY at pinaalis. Iaangat ng
MUSIKERO ang MANANAYAW
at sabay silang sasayaw palabas.
Papatit ang eksena sa Dapitan.
Papasok si RASHIDDIN.*

RASHIDDIN

Napanagimpan ko,
aking paraluman,
Natagpuan ako ng
malamig na bangkay
At pinupog ako ng halik sa labi,
At nabuhay ako nang
mistula'y hari—

*Papasok ang MENSAHERONG
medyo bingi.*

Mensahero!

MENSAHERO

Rashiddin!

RASHIDDIN

Kaibigan! Kumusta
ang paraluman ko?
Kumusta si Jamila?

MENSAHERO

(Magkakamali ng dinig.)

Cinderella?

RASHIDDIN

Jamila! (Katahimikan.)

MENSAHERO

Ah, Jamila! Nahihimlay na sa
libingan ng mga Kalimuddin
At kapisan ng mga anghel
ang kaluluwa niya.

*Kakaripas si RASHIDDIN palibot
sa entablado, gulat at galit.*

RASHIDDIN

Hinahamon ko kayong
bituin ng langiiit!
(Sa MENSAHERO.) Lalayag
ako ngayong gabi! Kumuha
ng kumpit!

MENSAHERO

Ano po? Pipit?

RASHIDDIN (Naiinis.)

Sundin ang utos ko! (Aalis ang
MENSAHERO. Titigilin ni RASHIDDIN.)
Wala bang sulat ang Imam?

MENSAHERO (Nagkamali ng dinig.)
Kinulam kamo?

RASHIDDIN

Liham! Liham! Mula sa Imam!

MENSAHERO

“Ah, liham mula sa Imam? Wala.

RASHIDDDIN

Layas na! Kumuha ka ng kumpit.

*Ikot si RASHIDDDIN sa
entablado habang papalit ang
eksena. Sa ilog. Nakasakay si
RASHIDDDIN, sumasagwan
ng isang bangka. Nasa ilog
din ang MAMBABARANG,
nagsasagwan din sa isang bangka.
Makikita ni RASHIDDDIN
ang MAMBABARANG.*

RASHIDDDIN

Mambabarang! Mambabarang!

MAMBABARANG

Sino'ng gumagawa ng ingay?

RASHIDDDIN

Maliwanag na naghihikahos ka.
Heto'ng apatnapung
salapi. Akin na
Ang isang patak ng lason—

KORO AT MGA MUSIKERO

Lason!

RASHIDDDIN

Yung mabilis na mabilis na
kakalat sa lahat ng ugat.

MAMBABARANG

May gamot akong
ganoon, ngunit dito'y
Kamatayan ang parusa sa
sinumang mangahas magtinda.

RASHIDDDIN

Sa ganang karalitaang
wala nang pag-asa,
Natatakot pa bang mamatay?

MAMBABARANG

Karalitaan ko lang ang
sasang-ayon,
Hindi ang aking kalooban.

*Maglalabas ng botelya ng lason,
at iaabot ito kay RASHIDDDIN
kapalit ng salapi. Aalis ang
MAMBABARANG.*

RASHIDDDIN

Halina, lason—

KORO AT MGA MUSIKERO

Lason!

RASHIDDDIN

Samahan ako sa libingan ni Jamila.
Doon ipadama'ng lakas mo. (Lalabas.)

XII

PAGWAWAKAS NG SINTAHANG DALISAY

*Magpapalit ang tagpuan: Sa
himlayan ng mga patay ng angkang
Kalimuddin. Papasok ang mga
kaluluwa nina BADAWI at
TAUPAN kasama si JAMILA.*

BADAWI AT TAUPAN

(Bilang mga kaluluwa.)

Rashiddi'y ang lason nang
kanyang makamtan,
Lakad na tinumpa ang
Sempornang bayan
Damit magbubukid,
balatkayong taglay
Baka kung mahuli,
tika'y masasayang.

*Nakalagak ang bangkay ni
JAMILA sa burulan sa tulong
ng mga multo. Papasok si
RASHIDDIN. Lalapitan niya
si JAMILA at yayakapin ito.*

RASHIDDIN

O Jamila, buhay niyaring
buhay!
Anhin ang hininga kung
ikaw nga'y patay,
Ano pang halaga,
niyaring katauhan
Sa sangmaliwanag kung
ikaw'y pumanaw.

Da'pwat ang ganda mo,
kung banayad, masdan,
Tila man ding buhay
na anyo at kulay,
Walang ibinago sa
bangis na taglay
Ng di-masansalang
manang kamatayan.

*Pasalitang sasabihin, habang
inilalabas sa balsa ang bote ng lason.*

Ikaw, lason, ang taglay
mong bagsik,
Iubos sa akin nang biglang
mapatid, (Inumin ni RASHIDDIN ang
lason, yayakapin si JAMILA at hahagkan.)
Ano'ng gandang palad,
Siping mo, Jamila,
buhay ko'y mautas!

*Mahigpit na yayakapin ni
RASHIDDIN si JAMILA, na siya
namang gigising. Dali-dali siyang
kakalas mula sa pagyakap. Babagsak
si RASHIDDIN, at makikilala siya
ni JAMILA. Kapuwa silang gulilat.*

JAMILA

Rashiddin!

*Yayakapin niya si RASHIDDIN.
Si RASHIDDIN ay naghihingalo,
saka titingin sa kanyang asawa
nang may matinding pagsinta.*

Di natanggap padala kong sulat
At aniya sa liham,
buong nalalaman,
Litis ang kunwaring
aking pagkamatay?

*May panghihilahil na iiling
si RASHIDDIN. Yayakapin
siya ni JAMILA.*

O sintang Rashidding
sa aki'y pumulas,
Kalong ka ng sinta at
kasuyong tapat,
Kung mauna ka man,
walang libang-oras,
Ako'y susunod ding sa
bangkay mo'y yakap.

RASHIDDIN (Hirap nang magwika.)
Sa iyo'y paalam nang
walang pagbabaling
Sa payapang-bayan at isip dalhin
Pagsinta mo't asang
hindi lilimutin,
Ako'y minsan-minsan,
iyong gunitain . . .

Lisan ka na liyaaaaaaag!

*Mamatay si RASHIDDIN.
Unti-unting bibitawan ni JAMILA
ang kanyang bangkay. Hahanapin
niya ang botelya ng lason, at
nang matagpua'y susubuking
lumagok ng kahit isang patak.
Ngunit ito'y said na. Padabog
niya itong itatampol palayo.*

JAMILA

Rashiddin
Wala ni isang patak para
sa Jamila mong ibig?
Sinarili mo nga'ng
mamatay sa sakit
Sa iyo'y pagdamay, di
mo na inisip?

*May mga boses na maririnig sa
labas. Lalapit si Jamila upang
tiyakin kung sino, at mabilis na
magpapasyang ibig niyang samahin
si RASHIDDIN sa kabilang buhay.
Maghahanap siya ng sandata at
kukunin yaong kay RASHIDDIN,
saka kakausapin ang panaga.*

Ikaw, patalim, natanggulan
kong daing,
Kapagkakita na salamat ang hain,
Lalo kung madaling
idamay sa giliw.
Hayaan akong pumanaw!

*Iangat ni JAMILA ang
sundang, at itatarak sa kanyang
dibdib, saka hahandusay sa
akap ni RASHIDDIN.*

Rashiddin, yakapin.
Sa payapang-bayan,
kaluluwa'y darating!

*Akma niyang hahagkan si
RASHIDDIN, ngunit bago
maipagdaop ang kanilang mga
labi, siya'y makikitlan ng hininga.
Katahimikan. Ingay ng mga tapak.
Mula sa bungad ng himlayan,
papasok ang KORO sa pamumuno
ng IMAM. Mahahambal ang
lahat sa nakatambad na trahedyo.
Pagkagulat, at luha mula sa lahat.*

I M A M

*Ni ampun tam ni Tuhan!
Kaawaan kami ng Maykapal!*

*Luluhuran nila ang patay na
magkasing, sa pamumuno ng
IMAM, na aawit sa Arabo,
humihingi ng patawad sa isa't isa.*

I M A M (Pagpapatuloy. Pakanta.)
*Bismilla
nirahman*

*Mamassa mualaman
saksi in Kiraman
Walkaini bingkis luha in piyangluksi
In baya din matangkis
Kan mairum mamanis
In tagnah kapagkita in baya simalta
Kan dayang sarang patah
yari niyo na kita mga tuwan
mga raying simay-simay naa
kamu matun kami lumabay
Umukab lawang langsay
Dumuwis ut kilay kan
malabang kabulay
Dayang ko yatun na atay mu
parayawa in bana yari na
Yari na in bana mu
Hi ungsod ko kaimu buhiun
patayun mu unlun baya-baya mu
Manuk-manuk simayang tapuh
pa sambulayang amu kiyasusahan
nakewin na hi raying*

Wabbadu wassalam!

*Lalamlam ang liwanag hanggang
karimlan, saka bubulas ulit,
papasok sina BADAWI at
TAUPAN at mag-iiwan ng
telang puti kina RASHIDDIN
at JAMILA. Kalaunan,
makikita nating babangon
ang magkasintahang nasawi,
isusuot ang telang puti, animo'y
pakpak, ngayo'y masayang
magkasama na. Didilim ang ilaw.*

WAKAS

